

Fride

FRIDE 1:7

Uppdaterat 2018-02-04

Innehåll

Från 1653 års revisionsbok.....	3
Kartläggning 1700	4
Skattläggning 1746.....	4
Nils och Hilda.....	5
1928, morbror Bengts konfirmation	9
Engmans 1:16.....	9
Lokalundersökning 1916	13
Hilda och Stig.....	14
Bilder från Fride 2006.....	16
En bild från 2014	18
Båtsmanstorpet nr 121 Strömberg	20

KrA 0400 Sverige, topografiska kartor
 Kartregnr: 0400:19B:004 Äldre beteckn:
 Anga-Östergarnsholme-Ardre...

Från 1653 års revisionsbok

(Frijde chronohemman)

Frijde är ½ hemman om 5 marckeleij, hafuer åcker till 8 tunnelandh, änggh till 10 manss slätt, ingen starr, aagh i Biörkemyyr, humblegårdh till 15 stänger och tämmeligh godh skough. Bruckas af Olof Pädherson, hwilcken för 5 åhr sädhan tillträdde gården uthan betallningh, och hafuer sädhan för sin stoor armoodh nutit 2 åhrs frijheet och imedlertijdh wäll opbygdg gården.

Fride

Kartläggning 1700

Fride

Gammelgarn 1700

	Åker		linda			
	Tld	knl	Tld	knl		
2 Frida ½ Hemman, förmedlat ½ öde, Crono						
A Söides åker ¼ t. af ren sandh	4	31				
b Heemåker Sandh och hellbotn	3	16				
c Gammal åkerlinde odogl.			1	8		
d Hagåker Sandh och Sanck		44				
e ByEnge tvåror	1	36				
f Ett stykke utj Högstens Storåker af Swartmulla		19				
g En åker hoos Hunblegårdz myr odogl.				34		
	<i>Summa:</i>		8	146	1	42
	Stämmer med kartr. summering		6	34	1	42

	hö parm
<i>Ångiar:</i>	
h ByEnge, 3 manslät	1
i Högården 1 manslät	1
K Ett stykke utj EspEnge ähr tufwoigt och bleeka 2 manslät	0,33
l Geslu, om några fambnar höö	
m Ett stykke hoos Trosings 1 manslät	0,5
- Höstas utj Hagan 1 Lass höö	0,25
	<i>Summa:</i>
	3,08
	enl. kartritrens summering: 3½ parm
	31/12

Haga:
n/ HeemHagan... dogl. till brensell och gårdsell, kan föda 2 Hestar

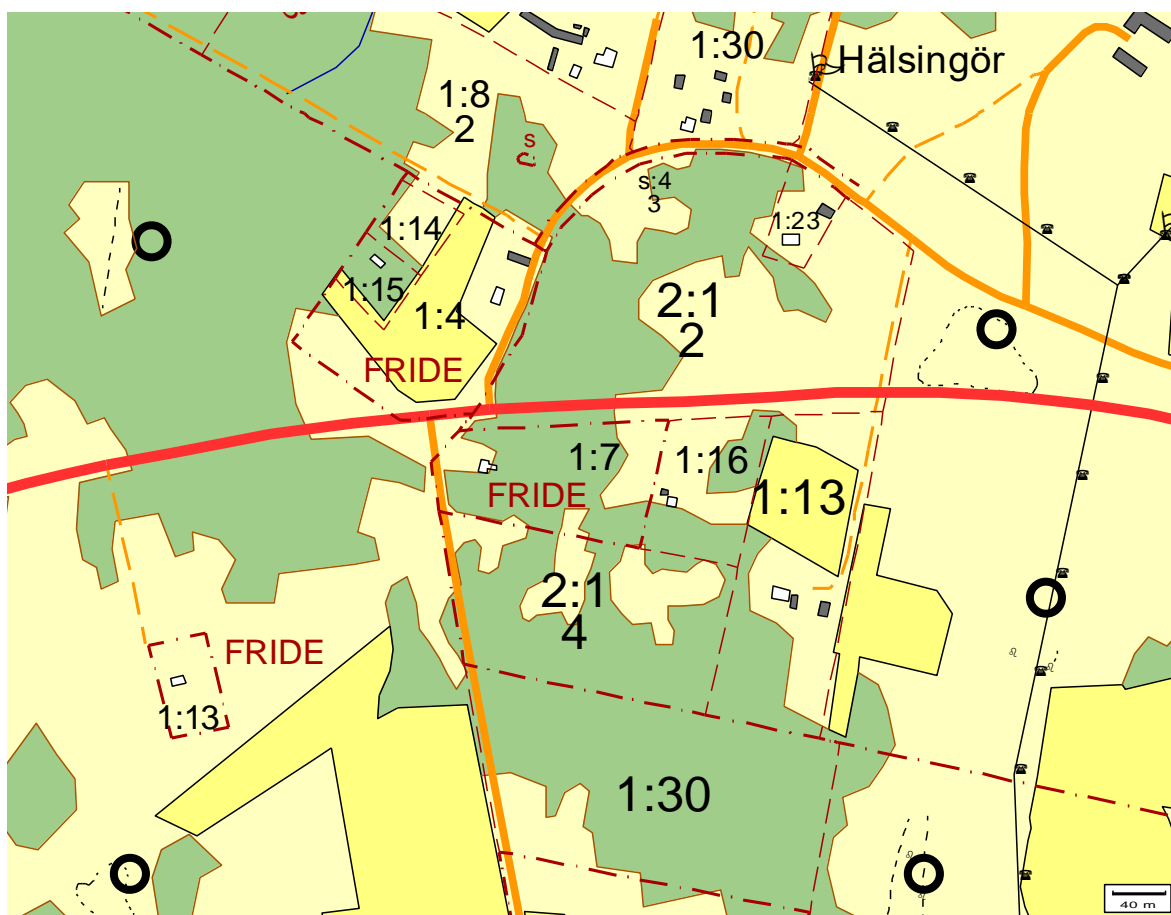
Skogh:
o/ Skogen... dogl. till brensell och gårdsell

- / Myr till tekkefoder utj Gränby myr

Brukas af Lars Wijkers för gräsgäld

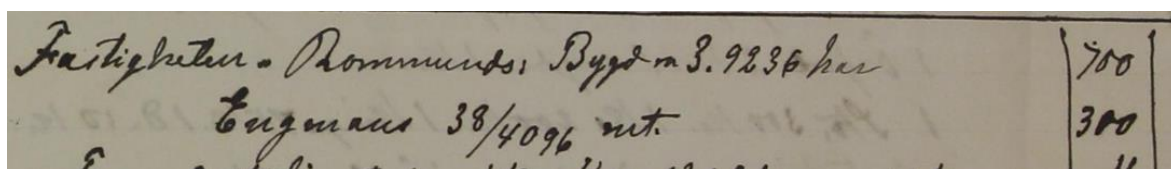
Skattläggning 1746

Fride	daler	öre	penningar	som decimaltal	procent
Totala	7	17	18	7,55	100
Åker	2	17	21	2,56	33,87
äng/star	2	25	21	2,81	37,18
övrigt (skog, bete, fiske)	2	6	-	2,19	28,96
skog medelmåttigt...	a 4 öre	-	12	0,38	17,14
mulbete tämmeligen godt	a 6 öre	-	18	0,56	25,71
fiske...	a 8 öre	-	24	0,75	34,29
sahhuFiske för ¼ hemman	-	-	16	0,5	22,86
	daler	öre		2,19	100
				som decimaltal	procent

Nils och Hilda

Enligt morbror Bengt så ärvde Hilda marken. Nu är Bengt inte någon direkt pålitlig källa, och om man tittar på lagfarten, så har Nils köpt Fride 1:7 den 22 augusti 1909, med hjälp av en inteckning på 400:- (till 6% ränta). Enligt bouppteckningen efter Olof Johannes Lindström, min mormors far, så ägde han mark vid Engmans:

Det kan ju vara det som i så fall är arvet som Elna pratat om, men det arvet delas ju av alla syskon, och mormors far dör 1917, 7 år efter att Nils och Hilda flyttat till Fride.

De hyrde först i ett torp på "andra sidan vägen" och sedan uppförde de det nya, eller rättare sagt flyttade ett hus från Kräklingbo (Ekskogerum), ett hus som morfar sedan byggde till. Han snickrade alltid, enligt min morbror.

Fride

Det hus de hyrde lär vara båtsmanstorpet 121 Strömberg som du kan läsa mer om under det kapitlet.

Flytten från Kräklingbo

Fride 1^a i Gammalgårns socken^B

Upplägg nr
Blad 1.

Fastighets-spalt.

125

Var mtb. skatte.

Arbet för spaltens utarbetning den 28.1.1931; 1.2970 kv. 4. 12.51/1.200

Upplaggets omfattning: *Bl. 1, 2 Uppf. d. 30/1 1934 1 P.*

Lagfarts-spalt.

Upplysning om ägarens förhållande till skatteplikt	Sökandes namn, hans ägare- hållning till beskattnings- utgiftsbeslutet och utgiftsbeslutets dag.	Den då lagfart blivit stiftad; § 1 protokollst.	Den då lagfart hävdes; § 1 protokollst.	Anmärkingar.
1.	2.	3.	4.	5.
	<i>Nils Jönsson Köpt den 22 aug. 1897</i>	<i>1902 den 4 februari</i>	<i>28</i>	<i>Laga meddelad d. 1/28. mell. af ägare nr 2. 2.</i>
	<i>Hilda Elin Axel Jönsson Pansjersbörning den 27 jan. 1940</i>	<i>1955 d. 11 feb.</i>	<i>128</i>	<i>af ägare nr 2. 3</i>
	<i>Stig Olof Jönsson Köpt den 3 april 1957</i>	<i>1957 den 10 april</i>	<i>353</i>	<i>af ägare nr 1. 4.</i>
	<i>Nils Tage Hilding Jönsson Köpt den 27 feb. 1963 Personnummer 111603. 2211 001 4.6.81/R.S.</i>	<i>1967 den 15 jan.</i>	<i>57</i>	

Upplägg nr
Blad 2.

Fride 1° i Gammelmågarns socken

Intecknings-spalt.						126
1.	Ansöknings innebäll.	2.	3.	4.	5.	6.
		Dag, då inteckning blivit sökt; § i protokollet.	Dag, då inteckning beviljades; § i protokollet.	Dag, då inteckning förnyades; § i protokollet.	Anmärkning.	Dag, då inteckning dömdes eller, om rätten beslutat ej döma, § i protokollet.
1.	<p>1 För fyrahundra /400/ kronor med 6% ränta enligt skuldbrev den 30 september 1909 av Nils Jönsson till Emma Jönsson.</p>	1909den 4	1909den 12	1912den 30	Sed. 1 ^o i Fride 1 ^o	1912den 30
2.	<p>2 Se nr 1 a Engmans 1°</p>					1912den 30
3.	<p>3 För tvåhundra /200/ kronor med 6% ränta enligt skuldbrev den 13 jan. 1907 av Emma Jönsson till Emma Jönsson.</p>	1907den 13	1907den 13		Sed. 1 ^o och Engmans 1 ^o	1907den 13
4.	<p>4 För tvåhundra /200/ kronor med 6% ränta enligt skuldbrev den 13 jan. 1907 av Emma Jönsson till Emma Jönsson.</p>		1907den 13		Sed. 1 ^o och Engmans 1 ^o	1907den 13
5.	<p>5 Förtroende (12 000) till Innehav: Gårdsföreningsbank VSSBY</p>		1911den 24		Sed. 1 ^o och Engmans 1 ^o	1911den 24

1928, Morbror Bengts konfirmation.

Personerna på bilden är från vänster; Gunhild (Gun Svensson), Stig Jönsson, Mormor (Hilda Jönsson) med Ace (Axel Furugärde) i knät, Ingrid, Bengt (Bengt Furugärde), bakom står Olga (Olga Svensson), EngmansEmma (som var Bengts Gudmor) och längst ut står Tage (Tage Jönsson). Bilden är tagen av Johannes Montelius (enligt Bengt).

Jag undrade vad det var för byggnation på gång, då svarade Bengt att "din morfar höll alltid på med nåt med huset". Jag tror han jobbar med entredörren och stentrappan.

Engmans 1:16

Bakom Fride ligger Engmans 1:16. Denna bit mark köpte Nils och Hilda, som jag tolkar det uppdelat i två omgångar, 1917 och 1922.

1940 blir Hilda ensam ägare, efter att Nils avlidit. Stig köper marken 3 april 1957, och han bygger ett hus där, som han senare flyttar till Österby. Tage köper av Stig 27 december 1963 (när han köpte Fride. Stig får tillbaka marken som gåva 29 december 1971. Stig byggde ett nytt hus, men han sålde detta den 17 oktober 1971 till Gun och Ace. Gun Furugärde stod som ägare, och de använde huset som sommarstuga. (jag är litet osäker på om jag har förstått historien rätt, det kan vara så att Ace byggde huset, men jag tror i alla fall att Stig påbörjade).

Bild på huset från 2014.

Engemans 1¹⁰ i Gammalgarus socken

Fastighets-spalt. 211

Upplägg nr
Blad /

28/1096 med skatte.

Kost efter föregående förordning den 21/12/1885 by 14/1911 188

Uppläggets omfattning: Bl. 1, 2 Uppl. d. 309, 1934 38

Lagfarts-spalt

Ordningsnummer för fastighets- och ägarförteckning	Sökandes namn, hans fänges-handling till beskaffenhet och utgåfningsdag.	Dag då lagfar- telse sätts; § 1 protokoll.		Dag då lagfar- heollats; § 1 protokoll.		Anmärkingar.
		1	2	3	4	
1	1. Inge August Jonsson Gustav Kalle Kalle Kalle Oft. den 6 aug. 1917	1916 den 7	jan	270	by ägare u. s. 2.	X: 120.2
2	2. Inge August Jonsson och h. h. Kalle Kalle Oft. den 1 juli 1922	1922 d. 3	jan	155	by ägare u. s. 2.	122
3	3. Hilda Edvard Jonsson Bouppteckning den 27 jan 1920	1920 d. 11	juli	128	by ägare u. s. 1	
4	4. Inge Olof Jonsson Oft. den 3 april 1927	1927 den 10	april	303	by ägare u. s. 5.	
5	5. Hilda Inge Edvard Jonsson Oft. den 28 okt. 1913	1913 den 15	jan	59	by ägare u. s. 6	
6	6. Inge August Jonsson Oft. den 21 augusti 1911	1911 d. 21	aug	191	by ägare u. s. 2	X: 120.2

Upplägg nr _____
Blad 2.

Engemans 1¹⁶ i Gammalgarns socken

213

Inteckningsrapport						
Nr	Ansöknings innehåll	Dag, då inteckning blivit sätst; § i protokoll.	Dag, då inteckning beviljats; § i protokollet.	Dag, då inteckning återgäts; § i protokollet.	Anmärkingar.	Dag, då inteckning utlösts eller om, således beslut; § i protokoll.
1	För femhundra (500) kronor med 6% ränta enligt skuld bekräftar den 27 Mars 1931 av Sids Jönsson vid Kilda församling för Kårlöfska församling bank eller vid.	1931 den 13 april	1931		Int. Lenn Engemans 1 ¹⁶ nr 1722 med Sids 1 ¹⁷ 1931 den 20 nov. med 1 ¹⁸ 1/2% med räntelösa med 1125 mill- Sids 1 ¹⁷ till affären. HA	1931 1932 1933
2	Se nr 3 & Sids 1 ¹⁷					1931 1932 1933
3	100 kronor / 100 kronor Samlas: Götlands Län, Östergötland		1931 1932	1932		
4	Tiohundra (1000) kronor Samlas: Götlands Län, Östergötland		1931 1932	1932		1931 1932 1933
5	Tiohundra (1000) kronor Samlas: Götlands Län, Östergötland		1931 1932	1932		1931 1932 1933
6	Trettio tusen (30000) kronor Samlas: Götlands Län, Östergötland		1931 1932	1932		1931 1932 1933

Lokalundersökning 1916

Egendomens hela areal (utan vatten):	Hekt-ar.	Växtslag.	Areal. Hekt-ar.	Utsäde.		Skörd föregående år. Kg.	V ä x t s l a g .	Areal. Hekt-ar.	Skörd föregående år. Kg.
				Kg. pr har.	Kg.				
Trädgård	—	Höstvete					Sockerbetor		
Därvav köksväxtodlingar har		Höstråg					Foderrotfrukter	0,12	800
Åker och annan odlad jord	4,00	Värvete					Klöverfrö		
Naturlig äng	—	Värråg					Gräsfrö		
Skogs- o. hagmark	—	Korn	0,18 (-)	25	200				
Övrig mark	0,75	Havre							
Summa areal (utan vatten)	4,75	Blandsäd					Odlad jord för höskörd	0,69	1000
Nyodling under senaste fem år	✓	Ärter					" " förgräso.d.till bete o. grönfoder		
Av åkerjorden äro täckdikade		Bönor					Ren träda		
Begagnade torvmossar: till torvströ		Vicker					Obrukad åkerjord		
till bränsle		Potatis	0,06 (-)	100	400		S:a åker o. annan odlad jord	1,00	
		Säd till bete o. grönfoder					Naturlig äng, använd förslätter		

Å denna blankett meddelade uppgifter få ej begagnas för taxering eller beskattning utan av- N:r 62
givas endast för statistiska ändamål.

Lokalundersökning år 1916

i Gammalgårn socken Götterns hush.-sällsk.

Gården Lägenheten Torpet 1/22 med Fride Jordreg.-n:r

Ägare Nils Dag. Jönsson Brukare

Arbets- hästar.	Vagns- och ridhästar.	Unghästar (vid 1 till 3 år).	Fol.		Oxar.	Tjurar.	Kor.	Ungpråk	Kalvar.	Bjargar och fackor.	Lamm (under 1 kp).	Götsvin. (under 4 mån.).	Höns.	Bj. sambillen.	Annat fläskfl.
			Ston.	Hingstar och valackor											
							1	1				1			

Uppgift lämnad den 18/9 av Ägaren Brukningsdelen besökt ej-besökt.

NORSTEDT BOKH. 1915 172

Hilda och Stig

27 jan 1940 görs bouppteckning efter Nils, lagfart sökt 1953 med Hilda som ägare

Enligt uppgifter från Brita och Gun, flyttade mormor till Visby för att bo hos morbror Tage och Brita i deras nyinköpta lägenhet på Strelowgatan 15 efter att morfar dött. Även Gun bodde där ett tag.

Strelowgatan 15

Senare flyttade mormor tillbaka till Fride, enligt uppgift från Brita var Gun där och hjälpte till. Det skulle faktiskt kunna stämma. Mamma och vi barn var på Gotland förmodligen sommaren 1955. Lagfarten på Hilda är uttagen 1953 och det kan ju tänkas att mamma var där då också, fast det kan jag inte verifiera. I samband med att mormor flyttade tillbaka drog man in el i huset (enligt Brita).

Bilden är från vårt besök sommaren 55. Mormor, Leif och Gun-britt.

Fride

Jag, min syster och mormor

3 april 1957 köper morbror Stig Fride. Jag tror att Stig bodde där tillsammans med mormor.

Tage

27 dec 1963 köper Tage (morbror) av Stig, torpet användes som sommarstuga.

Juli 2012 brinner huset ner till grunden, förmodligen av ungdomar som har haft det som tillhåll. Det behöver ju naturligtvis inte vara gjort med flit. Min uppfattning är att huset var i ganska dåligt skick, så det hade säkert inte gått att rädda hursomhelst.

Kyrkbänkarna i Gammelgarns kyrka

Bänkarna bär namn på gårdarna inom socknen. Man fick inte sitta hur som helst i kyrkan, utan varje gård hade sin bänk. Ordning skulle det vara, även rangordning. Den slutna bänkindelningen tillkom i början av 1800-talet. (information från "En bygdesskildring från östra Gotland" av Leonard Nordin.)

Bilder från Fride 2006

Fride

Fride

En bild från 2014

Fride

Båtsmanstorpet nr 121 Strömberg

Mormors mor föddes i Båtsmanstorpen 121 Måndag-Strömberg. Enligt uppgifter från Gammelgarns hembygdsförening låg det torpet i Måndesböien (eller Backen) i Ardre. Det låg mitt emot infarten till Mullvalds änge, alldeles uppe mot bergskanten. Det finns inte något kvar av torpet idag mer än en del flata kalkstenar som plockats upp ur åkern. Det är däremot inte där som mormors mor är född, för båtsmanstorpet är flyttat till Fride långt innan hon är född (1845 enligt klippet från tjelvar.se).

Enligt nuvarande grannen (2016), låg torpet på Fride 1:4, alltså på andra sidan vägen, precis som morbror Bengt har sagt. Grannens farfar köpte Fride 1:4 1915, det stämmer med historien att morfars hus på Fride 1:7 har tillkommit 1915. Enligt morbror Bengt flyttat med häst och vagn från Kräklingbo. Torpet har försvunnit helt vid bygget av nya vägen.

I dödboken för mormors mormor, Kristina Elisabeth Hammarström (gift Strömberg), står det att hon är båtsmansänka vid Fride.

Efter min mormors morfar blev den siste båtsmannen Gustav Strömberg. Gustav flyttade från torpet samma år som han fick sitt avsked. Avsked fick han den 26 augusti och flyttade gjorde han den 13 november 1887. Gustav är född i Stockholm som Holmström, så han har inget med min släkt att göra.

Klippt från Gotlands militärhistorik (www.tjelvar.se):

Roten utgjorde av: ¼ mtl Fride (stamhemman), ½ mtl Gannarve, ¾ mtl Glose i Gammelgarn samt 1 mtl Bringsarve, ½ mtl Petsarve, 1 1/8 mtl Kaupungs, tillsammans 4 1/8 mtl.

Äldre numrering 146/148. Roten överfördes hit från Ardre i början av 1800-talet. Har tidigare hetat Måndag. Roten vakanssattes år 1888.

År 1845 överenskom kronan och rotehallarna om att ny torpplats skulle uttas. ?? vid ? överlät av sin ? ? tunnland till detta ändamål. sitt på Frides grund. Byggnaderna skulle uppföras enligt 1840 års fastställda byggnadsregler och stå färdiga att överlämnas till båtsmannen 1848.

Manbyggnaden var av sten under faltak, 12 ½ alnar lång, 9 ¼ alnar bred och 4 ½ alnar hög.

Fähuset var av sten under agtak, 17 ¾ alnar långt, 8 alnar brett och 4 ½ alnar högt. Inrett till lada med loge och bås samt kohus med 2 spiltor, hömd och kalvstia.

År 1880 uppfördes ett nytt fähus av sten under agtak, 36 fot långt, 18 fot brett och 8 fot högt. Inga byggnader finns kvar i dag.

Fride

